

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ

Вербіцька М. В.

*к.ю.н., доцент кафедри правового
регулювання економіки і правознавства
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Стаття присвячена дослідженню правової природи аліментів на неповнолітніх дітей. Проаналізована судова практика щодо стягнення аліментів. З'ясовано основні проблеми, пов'язані зі стягненням аліментів, і запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: аліментні зобов'язання, неповнолітні діти, злісне ухилення від сплати аліментів, платник аліментів, дохід платника.

Статья посвящена исследованию правовой природы алиментов на несовершеннолетних детей. Проанализирована судебная практика по взысканию алиментов. Выявлены основные проблемы, связанные с взысканием алиментов, и предложены пути их решения.

Ключевые слова: алиментные обязательства, несовершеннолетние дети, злостное уклонение от уплаты алиментов, плательщик алиментов, доход плательщика.

The article is devoted to research the legal nature of child support for minor children. The jurisprudence regarding alimony is analyzed. The main problems associated with the recovery of maintenance are found out and solutions are proposed.

Keywords: alimony obligations, minor children, willful evasion of payment of alimony, maintenance payer, the income payer.

Постановка проблеми. Реаліями сьогодення є неповні сім'ї, а також далеко не завжди добросовісні батьки, які інколи уникають від своїх обов'язків щодо дітей, у тому числі майнових. На захисті порушеного права дитини стоять Сімейний кодекс України, інші нормативно-правові акти в сфері сімейного законодавства, а також правосуддя. Проте, як свідчить судова практика, інколи присудження аліментів на неповнолітню дитину пов'язане з колом проблем, які доводиться вирішувати позивачу та судді. Саме на їх аналіз, з'ясування шляхів вирішення та забезпечення ефективного захисту неповнолітніх дітей спрямоване наше дослідження.

Стан дослідження. Окремі аспекти правового регулювання аліментних правовідносин досліджувалися у роботах В. Антошкіної, Г. Богданової, Е. Ворожейкіна, І. Грішина, Н. Єршової, І. Жилінкової, О. Кудрявцевої, Г. Клімова, Н. Осіпова, С. Фурси, Є. Фурси, М. Штефана, Ю. Червоного та інших. Свої дисертаційні дослідження питанню судового захисту прав неповнолітніх у цивільному процесі, у тому числі щодо стягнення аліментів, присвятила Л. Кондратьєва, питанню аліментних правовідносин в Україні – Л. Афанасьєва. Проте станом на сьогодні залишаються невирішені проблеми у цій сфері, які потребують подальшого вивчення.

Метою цієї статті є системний аналіз інституту аліментних зобов'язань, а також напрацювання на цій основі практичних рекомендацій правозастосовним органам.

Виклад основного матеріалу. Обов'язок батьків утримувати своїх дітей виникає з моменту їх народження і зберігається до досягнення ними повноліття. Відповідно до ч. 1 ст. 199 Сімейного кодексу (далі – СК) України якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і у зв'язку з цим потребують матеріальної допомоги, батьки зобов'язані утримувати їх до досягнення двадцяти трьох років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу.

Аліментні зобов'язання батьків і дітей поряд з аліментними зобов'язаннями подружжя належать до аліментних зобов'язань першої черги,

оскільки зазначені особи зобов'язані надавати утримання одне одному незалежно від наявності у них інших родичів (аліменти другої черги – зобов'язання щодо взаємного утримання баби, діда, внуків, братів, сестер, третьої черги – аналогічні зобов'язання мачухи, вітчима, падчерки, пасинка, вихователя і вихованці, є додатковими (субсидіарними)) [1, с. 266].

Аліменти на неповнолітню дитину (від лат. *alimentum* - харчування) – це кошти на утримання дитини, які присуджуються у частці від доходу її матері, батька і (або) у твердій грошовій сумі.

Підставою виникнення аліментного правовідношення є сукупність наступних фактів:

- 1) кровне споріднення між батьками і дітьми, засвідчене в установленому законом порядку, або інші юридично значущі зв'язки між ними (наприклад, усиновлення);
- 2) вік особи, яка має правовий статус дитини.

На наш погляд, рішення суду про стягнення аліментів є вже наслідком наявності сукупності вказаних фактів та недотримання батьком (матір'ю) обов'язку щодо утримання дитини.

Визначення доходу матері, батька, у частці від якого присуджуються аліменти, врегульовується Постановою КМУ від 26.02.1993 р. № 146 «Про перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб». Відповідно до цієї Постанови утримання аліментів з працівників провадиться з усіх видів заробітку і додаткової винагороди як за основною роботою, так і за роботою за сумісництвом, в тому числі з допомоги по державному соціальному страхуванню, допомоги по безробіттю, одержуваної пенсії (за винятком надбавок до пенсії, що виплачуються інвалідам першої групи на догляд за ними, державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства), стипендій, доходів від підприємницької діяльності, фермерських господарств, кооперативів, об'єднань громадян, а також доходів, що припадають на частку платника аліментів від присадибної ділянки або підсобного господарства,

усіх видів заробітку, одержуваного адвокатами за роботу в юридичних консультаціях, плати, отриманої за передачу в оренду земельної ділянки або земельної частки (паю), інших видів заробітку.

У той же час слід наголосити, що, як свідчить судова практика, саме визначення доходів потенційного платника аліментів є чи не найбільшою проблемою для позивача та суду. Нескладно визначити вказані доходи, якщо відповідач працює в бюджетній сфері, отримує пенсію тощо. Однак в інших випадках, зокрема, коли платник аліментів – підприємець, дуже важко об'єктивно оцінити реальний рівень доходів громадян України, оскільки часто трапляються випадки, коли відомості про доходи ними приховуються, довідки про заробітну плату не відповідають дійсності, процвітає в Україні й офіційно незареєстрована праця.

Саме тому, проєктанти СК України відійшли від правила, що мало місце у Кодексі про шлюб та сім'ю, який йому передував, щодо встановлення чітких відсоткових часток заробітку чи доходів платника аліментів ($1/4$ – на одну неповнолітню дитину, $2/3$ – на двох неповнолітніх дітей, $1/2$ – на трьох і більше). І згідно СК України частку заробітку (доходу) матері, батька, котру стягуватимуть як аліменти на дитину, суд визначає кожного разу індивідуально. В окремих випадках, передбачених ст. 184 СК України, суд може визначити розмір аліментів у твердій грошовій сумі.

Однак вказані зміни у сімейному законодавстві, якщо говорити відверто, мало змінили вказану ситуацію. По-перше, ведучи мову про судову практику щодо стягнення аліментів, неможливо не відзначити той факт, що зазвичай судді не використовують диспозитивність норм СК України щодо можливості встановлення розміру аліментів в кожному конкретному випадку індивідуально, а вважають за простіше йти уторованою колією та призначати аліменти у відсотках, які були встановлені ще Кодексом про шлюб і сім'ю. Хоча, наприклад, чому, якщо платник аліментів має високий дохід, не має інших утриманців, крім малолітньої дитини, не страждає на фізичні захворювання, він не може сплачувати на утримання своєї дитини, скажімо

не 1/4, а 1/3 своїх доходів? Оскільки Україна є країною континентальної правової сім'ї, а не прецедентної, нема підстав, чому судді не можуть вийти за вказані усталені рамки.

Про це ж йдеться в Листі Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції від 21.09.2010 р. № 25-32/219, у якому відзначається, що конкретна частка заробітку (доходу) матері, батька (платника аліментів), яка буде стягуватися як аліменти на дитину, у кожному конкретному випадку визначається лише судом. Суд може присудити одній дитині аліменти у будь-якій частці від заробітку (доходу) з врахуванням обставин, визначених статтею 182 СК України. Предметом доказування у справі про стягнення аліментів є розмір частки, вимогу про стягнення якого ставить позивач.

По-друге, зазвичай, позивач у суді не може довести, що відповідач має значно більші доходи, ніж ті, які він декларує. Як правило, з даного приводу письмових доказів позивач взагалі надати не може. Тут слід відзначити, що будь-яку інформацію про доходи відповідача, зокрема, в органах Державної податкової служби України, позивачу отримати доволі важко. Доводиться звертатися до суду з клопотанням про отримання даної інформації судом. А відповідно до останніх змін до Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України, якщо особа, яка бере участь у справі, звертається до суду з клопотанням про забезпечення доказів, то вона повинна разом з таким клопотанням подати документ про сплату судового збору, який відповідно до Закону України «Про судовий збір» в даному випадку складає 0,1 відсоток розміру мінімальної заробітної плати (у 2013 році – 114,7 грн.). І це в той час, коли позивачі, які звертаються до суду з позовом про стягнення аліментів, за подання такої позовної заяви від сплати судового збору звільняються. Щоб не сплачувати вказаний судовий збір, до суду слід звертатися з клопотанням не про забезпечення доказів, а про їх витребування.

Витребування доказів є одним із способів їх забезпечення. Однак слід пам'ятати, що клопотання про витребування доказів може подаватися лише до початку розгляду справи по суті (ч. 1 ст. 137 ЦПК). Особа, яка заявляє

клопотання про витребування доказів, обов'язково має долучити до нього відомості про неможливість отримання таких доказів особисто. Якщо ж таких відомостей особа подати не може, то їй доведеться звертатися до суду з клопотанням про забезпечення доказів.

Якщо ж потенційний платник податків свої доходи офіційно не декларує, то вся процедура, передбачена для захисту майнових інтересів неповнолітніх дітей фактично зводиться нанівець, оскільки стягнути з нього частку від реальних доходів майже неможливо.

Якщо ж у платника коштів нема взагалі доходів (зокрема, він так декларує), дитині відповідно до Постанови КМУ від 22.02.2006 р. № 189 «Про затвердження порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме» призначається тимчасова державна допомога в розмірі 30% прожиткового мінімуму на дитину відповідного віку, який встановлюється Законом про бюджет.

Зокрема, Закон України «Про бюджет на 2013 рік» у ст. 7 встановлює у 2013 році прожитковий мінімум на дітей віком до 6 років: з 1 січня - 972 гривні, з 1 грудня - 1032 гривні; дітей віком від 6 до 18 років: з 1 січня - 1210 гривень, з 1 грудня - 1286 гривень.

Провівши нескладні арифметичні підрахунки можна встановити, що у вищеписаному випадку дитина віком до 6 років отримає 291,6 – 309, 6 грн., а дитина віком від 6 до 18 років – 363 – 385,8 грн.

Таким чином, отримуємо наступний факт: якщо платник аліментів приховує від держави свої прибутки і доходи і в той же час є недобросовісним батьком чи матір'ю неповнолітньої дитини, хоча при цьому й має високий життєвий рівень, дитині залишається близько 300-400 грн. соціальної допомоги, тобто існування на межі бідності. Загальновідомо, що вказана сума не може забезпечити дитині достатній життєвий рівень. Тобто

матеріальне забезпечення дитини повністю лягає на плечі того з батьків, з ким дитина проживає.

Таку ж допомогу буде призначено дитині якщо рішення суду про стягнення аліментів із одного з батьків не виконується у зв'язку з ухиленням від сплати аліментів (цей факт має бути підтверджений довідкою виконавчої служби про невиконання рішення суду протягом 6 місяців і більше до дати звернення по допомогу); якщо один із батьків перебуває під арештом, слідством, на примусовому лікуванні, в місцях позбавлення волі, визнаний недієздатним або перебуває на строковій військовій службі; якщо місце проживання платника аліментів не встановлене.

Доцільно також зауважити, що ч. 4 ст. 183 СК України передбачено, що у випадку, якщо після збільшення встановленого законом мінімального розміру аліментів на дитину розмір аліментів, визначений судом у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини, буде меншим, ніж мінімальний розмір аліментів, передбачений ч. 2 ст. 182 СК, одержувач аліментів має право звернутися до суду з позовом про відповідне збільшення розміру аліментів до платника аліментів.

Таким чином, вказівки стосовно розміру аліментів, які можуть бути стягнені на неповнолітніх дітей, що містить нині чинне українське законодавство, стосуються наступних аспектів. Відповідно до ст. 70 Закону України «Про виконавче провадження» із заробітної плати боржника може бути утримано на аліменти на неповнолітніх дітей до 50 відсотків заробітної плати.

Як ми вже встановили, Закон не встановлює верхньої межі розміру аліментів на дитину, а називає лише мінімальний їх розмір (нижню межу). Так, у ч. 2 ст. 182 СК України зазначено, що мінімальний розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, аніж 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

З одного боку, тридцять відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку – це зовсім небагато. Але з іншого - якщо відповідач

заперечує, посилається на низький дохід, наявність на утриманні інших осіб, поганий стан здоров'я, що потребує витрат на лікування тощо, домогтися у позовному порядку більшого розміру аліментів буде вкрай важко.

Однак інше питання, яке, на нашу думку, цілком доречно підняла М. Чундак, полягає в тому, чому ж законодавець у ч. 2 ст. 182 СК України встановив мінімальний розмір аліментів в межах тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Вказана дослідниця вважає суперечливими норми СК України. Так, у ст. 141 СК зазначено, що мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини. Якщо мінімальний розмір аліментів на одну дитину 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини, чому ж тоді особа, з якою залишилась проживати дитина повинна витратити 70 відсотків на утримання дитини, а інша особа, що проживає окремо тільки тридцять відсотків [2, с. 3-4]?

Ми повністю погоджуємося з тим, що це однозначно суперечить принципу рівності, закріпленому в ст. 141 СК України. А тому пропозицію М. Чундак щодо того, що слід закріпити правило про те, що розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж п'ятдесят відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, вважаємо актуальною та послідовною. У такому разі відповідні зміни мали би бути внесені і до п. 4 ч. 1 ст. 96 ЦПК України.

У той же час ми розуміємо, чому, всупереч нормам СК щодо рівності прав та обов'язків батьків щодо дитини, законодавець визначив мінімальний розмір аліментів на дитину саме у 30-відсотковому розмірі прожиткового мінімуму на дитину відповідного віку: це зумовлено тим, що держава бере на себе обов'язок виплати соціальної допомоги у цьому розмірі у випадку несплати аліментів їх платником. Таким чином, вказана норма спрямована на менші витрати державного бюджету.

Проте слід наголосити, що Конституція України у ст. 3 найвищою соціальною цінністю визнає людину, її життя і здоров'я; зміст і спрямованість діяльності держави визначають права і свободи людини та їх гарантії, а тому у даному випадку правила СК мали би формуватися з огляду на інтересам, першою чергою, дитини, а не держави, тобто мінімальний розмір аліментів на дитину повинен бути встановлений у 50 відсотків прожиткового мінімуму на дитину відповідного віку.

Крім того, варто наголосити на тому, що не тільки платники аліментів можуть бути недобросовісними. Відповідно до ч. 1 ст. 179 СК України аліменти, одержані на дитину, є власністю того з батьків, на ім'я кого вони виплачуються, і мають використовуватися за цільовим призначенням. Іншими словами – на потреби дитини. У той же час судова практика свідчить, що довести в суді факт використання опікуном дитини аліментів не за призначенням практично неможливо. Це зумовлено тим, що нема чітко прописаної процедури здійснення контролю за цільовим витрачанням аліментних виплат. Такий обов'язок покладено на органи опіки та піклування (ст. 186 СК України), але те, яким чином повинна відбуватися ця фінансова звітність з боку опікуна дитини, в законі не прописано.

Таким чином, ми погоджуємося з О. Тимошук яка пропонує для того, щоб уникнути різного трактування, уточнити існуючу норму доповненням про здійснення таких перевірок на підставі подання опікуном чеків, квитанцій, що підтверджують витрати на дитину тощо [3].

Ще один аспект, на якому варто зупинитися стосується того, що відповідно до ст. 96 ЦПК України, якщо заявляється вимога про присудження аліментів на дитину в розмірі тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, і ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб, то така заява повинна розглядатися в порядку наказного провадження.

Єдиним можливим варіантом застосування судового наказу для стягнення аліментів на неповнолітню дитину є випадок, коли сума аліментів дорівнюватиме мінімальному розмірові аліментів на дитину відповідного віку, встановленому законодавством України. Адже лише тоді буде відсутній спір про розмір аліментів (зрозуміло, що йдеться тільки про такі аліментні зобов'язання, які не пов'язані з встановленням батьківства), тобто вимога про стягнення аліментів є безспірною, а отже, і стягнути їх можна у спрощеному порядку [4, с. 110].

Вважаємо за необхідне також зазначити, що ст. 18 СК України закріплює право кожного учасника сімейних відносин, який досяг чотирнадцяти років, звертатися до суду за захистом свого права або інтересу. Тобто дитина, яка досягла чотирнадцяти років, уже наділена цивільною процесуальною дієздатністю та може звертатися до суду з позовною заявою чи заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів.

Після досягнення дитиною повноліття, якщо вона продовжує навчання й у зв'язку з цим потребує матеріальної допомоги, навіть якщо вона отримувала аліменти будучи неповнолітньою, необхідно наново звернутися до суду з проханням про стягнення аліментів з того з батьків, який проживає окремо, у зв'язку з продовженням навчання дочкою (сином). На нашу думку, питання про присудження аліментів за вищевказаних обставин не може розглядатися в порядку наказного провадження, оскільки в законодавстві України не передбачається прожитковий мінімум для дитини, яка досягла вісімнадцяти років, від якого можна було би вирахувати тридцять відсотків, передбачені ч. 4 п. 1 ст. 96 ЦПК України. На повнолітніх дочку, сина, які навчаються, аліменти, зазвичай, присуджуються в твердій грошовій сумі, для чого суду необхідно з'ясувати матеріальний стан відповідача, що, як правило, свідчить про наявність спору про право.

Досліджуючи проблемні аспекти стягнення аліментів слід також відзначити, що, хоча ч. 2 ст. 191 СК України передбачає можливість присудження судом аліментів за минулий час, але не більше, ніж за три роки,

на практиці в цій частині позовних вимог суди, як правило, відмовляють. Це зумовлено тим, що для призначення стягнення аліментів за минулий час позивач повинен подати суду докази того, що він вживав заходи щодо одержання аліментів з відповідача, але не міг їх одержати у зв'язку з ухиленням останнього від їх сплати. Тобто вважається недоцільним обтяжувати відповідача виплатами за минулий період, якщо позивач не вживав заходів щодо одержання аліментів (у тому числі не подавав позов про стягнення аліментів) з особистих мотивів (наприклад, бажання припинити усілякі відносини з іншою стороною після розірвання шлюбу). Припускається, що особа, добровільно беручи на себе повністю тягар з утримання дитини, передбачає пов'язані із цим складнощі й готова їх долати самотійно. Тому, якщо особа за власним бажанням не реалізовувала право на одержання аліментів, а відповідач не створював до цього перешкод, аліменти за минулий час не можуть бути стягнені.

Однак у той же час позивачу довести в суді факти – а) вжиття заходів щодо одержання аліментів з відповідача; б) ухилення відповідача від надання утримання дитині, – дуже важко.

De jure заходи позивача щодо одержання аліментів з відповідача можуть полягати у неодноразових звертаннях до відповідача з вимогами про надання дитині утримання, спробах встановити його місце проживання, місце роботи, укласти договір про сплату аліментів тощо. Під ухиленням від сплати аліментів у юридичній науці розуміють пряму відмову від надання утримання, а також різні дії (бездіяльність) зобов'язаної особи, спрямовані на повне або часткове ухилення від сплати аліментів: приховання особою свого дійсного розміру заробітку (доходу); зміну роботи або місця проживання з метою запобігання сплати аліментів; приховання свого місцезнаходження; інші дії, що свідчать про намір особи ухилитися від виконання обов'язку по утриманню. Іноді сюди також відносять ухилення з тією ж метою від трудової діяльності (наприклад, звільнення з роботи).

De facto часто підтвердити, наприклад, неодноразові звернення до відповідача про виплату аліментів по телефону чи в особистій розмові і його відмову брати участь в матеріальному забезпеченні дитини можуть лише свідки, зокрема родичі тощо. Але їхні показання не є достатнім доказом, на підставі якого суд може стягнути аліменти за минулий час. Тому нерідко в цій частині позовних вимог позивачу відмовляють.

Уникнути такої ситуації можна звернувшись до суду одразу, як тільки відповідач перестав брати участь у матеріальному забезпеченні дитини. Однак у даному випадку неможливо виключати людський фактор, наприклад, дружина ще надіється мирно врегулювати ситуацію, що склалася, не хоче створювати умов для охолодження стосунків між батьком та дитиною тощо.

Додаткової уваги заслуговує також відповідальність за невиконання рішення суду про стягнення аліментів.

Доволі часто стягувачі аліментів звертаються до суду з позовом про стягнення пені за прострочення сплати аліментів. Згідно ч. 1 ст. 196 СК України при виникненні заборгованості з вини особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка від суми несплачених аліментів за кожний день прострочення. Таким чином, на практиці стягувачі повторно звертаються до суду з позовом про стягнення заборгованості по сплаті аліментів, а також пені за прострочення їх сплати. Як правило, суди задовольняють такі вимоги. Хоча відповідно до ч. 2 ст. 196 СК України розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів. Тому в деяких випадках, враховуючи всі обставини справи, суд може зменшити розмір пені.

Ст. 164 Кримінального кодексу (далі – КК) України передбачає також кримінальну відповідальність за злісне ухилення від сплати аліментів на утримання дітей (штраф від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або громадські роботи на строк від 80 до 120 годин, або виправні роботи на строк до одного року, або обмеження волі на строк до двох років).

Ухиленням від сплати аліментів є як пряма відмова від сплати встановлених рішенням суду аліментів, так і різні дії (бездіяльність) особи, яка повинна їх сплачувати, спрямовані на повне або часткове ухилення від їх сплати: зміна місця роботи чи проживання, приховування видів заробітку (доходів), які підлягають обліку при відрахуванні аліментів і з яких вони повинні утримуватись, звільнення з роботи та інші дії, що свідчать про наміри особи повністю чи частково ухилитись від сплати аліментів [5, с. 335-336.].

Для визнання вказаних дій злочином, вони повинні бути злісними. На практиці саме з цим виникають деякі труднощі, оскільки поняття «злісне ухилення» є оціночним, тому органам досудового слідства чи дізнання та суду доводиться в кожному конкретному випадку вирішувати, чи є ухилення від сплати аліментів злісним. При цьому беруться до уваги тривалість, способи ухилення, вплив на матеріальний стан дитини, його мотиви, сімейний та матеріальний стан особи, що ухиляється.

Аналізуючи обвинувальні вироки по ст. 164 КК України, ми встановили, що суди вказують на наступні обставини: «знаючи про те, що зобов'язаний сплачувати аліменти на утримання сина, не вживав заходів для добровільної сплати коштів на його утримання, не працює, на облік в центр зайнятості не став з метою отримання допомоги на випадок безробіття», «на неодноразові попередження ВДВС про наслідки злісного ухилення від сплати аліментів не реагував, належних висновків не зробив, продовжував злісно ухилятися від сплати аліментів, внаслідок чого станом на ... року допустив заборгованість по сплаті аліментів на утримання дитини в сумі ...», «будучи здоровою та працездатною особою, злісно ухиляється від сплати встановлених судом платежів (аліментів) на утримання дитини» тощо.

Таким чином, можна констатувати, що той факт, що особа не працює, не є підставою для звільнення її від відповідальності за ухилення від сплати аліментів.

Розмір заборгованості у таких справах встановлюється відповідно до довідки-розрахунку відділу державної виконавчої служби.

Таким чином, у ході дослідження вказаної проблематики ми з'ясували, що суди стоять на позиції захисту інтересів неповнолітніх дітей, законодавством передбачені механізми впливу на батьків, які ухиляються від сплати аліментів на своїх неповнолітніх дітей, однак поряд з тим залишається коло невирішених проблем, зокрема, пов'язаних з тим, що часто неможливо встановити реальні доходи платника аліментів, важко притягнути його до відповідальності за невиконання своїх батьківських (материнських) обов'язків. Крім того, у таких справах завжди велике значення відіграє моральний аспект, особисті стосунки батьків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / [за ред. Ю. Червоного]. – К. : Істина, 2003. – 464 с.
2. Чундак М. А. Стягнення аліментів в порядку наказного провадження. Основні проблеми та шляхи до вдосконалення законодавчих норм / М. А. Чундак / Часопис Академії адвокатури України. – 2012. - № 15. – С. 2-7.
3. Тимощук О. Аліменти на дитину: хто більше заплатить / О. Тимощук // Юридичний вісник України. – №32 (893), 11-17 серпня 2012 р.
4. Вербіцька М. В. Наказне провадження у цивільному процесі України : монографія. – Тернопіль : Астон, 2012. – 192 с.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / [Відп. ред. С. С. Яценко]. – К. : А.С.К., 2002. – 968 с.